

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Гордієнко Л.П.

*кандидат економічних наук, доцент,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Конкурентні умови сучасної ринкової економіки вимагають постійної адаптації підприємства до адекватної стратегії бізнес-середовища, в частині підвищення конкурентоздатності продукції, оптимізації процесу управління виробництвом. Ключовою умовою досягнення зазначених цілей є вдосконалення теорії, організації та методики бухгалтерського обліку витрат. Порівняння витрат і результатів діяльності дозволяє оцінити ефективність функціонування підприємства, що є важливим для побудови стратегії підприємства, прийняття управлінських рішень, вибору видів підприємницької діяльності, визначення оптимальних обсягів і структури випуску продукції, а також цін на неї.

Протягом усієї історії розвитку економічних відносин питання конкуренції і конкурентоспроможності перебувають у центрі уваги дослідників. При цьому конкуренція розглядається як вища спонукальна сила, що змушує виробників продукції підвищувати її якість, знижувати витрати на виробництво, підвищувати продуктивність праці.

За роки становлення ринкових відносин сама українська економіка суттєво змінилася, а саме: почав розширюватись асортимент вітчизняної продукції, перетворено механізми управління економікою, спостерігається розвиток підприємницької ініціативи, зростає число учасників ринку і як наслідок, спостерігається зростання конкуренції. Конкурентна боротьба в даний час розвивалась дуже динамічно, масштабно і гостро.

Вирішення задач, зв'язаних з європейською інтеграцією України, затвердження інноваційного шляху розвитку економіки, може здійснюватися шляхом забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств як основної ланки економічної системи та розробки методичних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств.

Неупереджений процес формування ринкового середовища висуває на перший план проблему забезпечення ефективного функціонування промислового підприємства та його швидкої адаптації до нових умов. Розвиток здатності до ефективного ведення конкурентної боротьби у промислових підприємств ускладняється потребою у своєчасній реакції на зміни в зовнішньому середовищі, а це, своєю чергою, зумовлює доцільність формування підходів до забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Розроблення таких підходів визначає необхідність дослідження конкурентоспроможності, методів її аналізу та оцінювання, шляхів її формування та розвитку.

Спалах епідемії коронавірусу в Китаї призвів до переходу на карантин багатьох промислових виробництв. Внаслідок цього відбулось зниження обсягу товарообороту Китаю із зовнішнім сектором та одночасне зменшення обсягів споживання товарів та ресурсів китайською економікою. В сукупності ці два фактори вплинули на інші країни, що спровокувало зниження ділової активності. На період карантину призупинено роботу громадського транспорту, усіх закладів, організацій та установ окрім продуктових магазинів, аптек та автозаправних станцій. На вулицях міст чергує поліція і без вагомої причини залишати домівки заборонено. Порушення умов карантину карається адміністративними штрафами. Повністю призупинено транспортне сполучення між країнами.

Такі радикальні заходи щодо дотримання карантину повністю паралізували торгівлю, транспорт, виробництво, сферу послуг (за виключенням онлайн-бізнесу та електронної комерції). Компанії відправляють працівників у відпустки за власний рахунок або переводять на роботу у дистанційному режимі. Подібні заходи дуже негативно позначаються на економіку через одночасне скорочення виробництва та споживчого попиту. Одночасно з тим, є галузі, які менше орієнтовані на соціальні контакти, зокрема сільське господарство. Саме підприємства

цього сектору економіки зазнають порівняно менше втрат через пандемію, а головним драйвером їх спаду буде зменшення обсягу перевезень їх продукції та зменшення споживчого попиту.

В цілому можемо стверджувати, що для світової економіки економічний спад внаслідок розповсюдження коронавірусу набуває ознак економічної кризи. За оптимістичним сценарієм негативний вплив пандемії коронавірусу припиниться у 4 кварталі 2020 року, а за песимістичним – продовжиться і у 2021 році. В таких умовах постане проблема відновлення національних економік, в першу чергу це стосуватиметься країн, що розвиваються, оскільки саме вони найбільше постраждають від скорочення попиту на світових ринках на продукцію своїх експортних галузей.

Варто пам'ятати, що на відміну від кризи 2008-2009 років, сьогодні у 2020 році ліквідність світової економіки значно вища, а тому проблем із доступом до фінансування бути не повинно. Надлишок ліквідності на світовому ринку буде головним фактором стрімкого відновлення світової економіки, а головним завданням для урядів країн має стати відновлення торговельних потоків, каналів переміщення трудових ресурсів та туристичних маршрутів. В сукупності ці кроки дозволять пришвидшити економічне відновлення, яке затягнеться не на роки, а на квартали.

Підвищенню питань ефективності діяльності промислового підприємства, а саме його конкурентоспроможності, сприятиме комплексна автоматизація процесів управління життєвим циклом продукту. Це дасть можливість здійснити інформаційну підтримку його життєвого циклу. Конкурентоспроможність продукції і конкурентоспроможність підприємства, що її випускає, це взаємодоповнюючі показники. У зв'язку з цим і розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств доцільно оцінювати як конкурентоспроможність експортованого товару

Водночас доречно відзначити, що для промислових підприємств олігополістичного ринку найважливішим зовнішнім чинником конкурентоспроможності є конкуренти, оскільки саме вони найбільше впливають на визначення цін та обсягів реалізації продукції. Важливим чинником на олігополістичних ринках з концентрованою структурою є також політично-правове середовище через потенційну небезпеку

порушення підприємствами антимонопольного законодавства. Для всіх промислових підприємств важливим є чинник, що визначає походження олігополістичної структури ринку, тобто чинник, який співвідноситься з бар'єрами входу на певний ринок.

Оцінювання конкурентоспроможності продукції виробничого підприємства розпочинається з аналізу процесів постачальницької, виробничої та збутової діяльності. Принцип щодо оцінювання конкурентоспроможності продукції учиняють дефініцію вимог, яким повинні задовольняти відібрані товари, критеріїв оцінювання конкурентоспроможності товарів та коефіцієнтів вагомості цих критеріїв, побудову таблиць абсолютних та відносних значень показників корисності товарів, розрахунок вартості споживання товарів.

Використовуючи одержані дані щодо вагомості ринкових характеристик конкурентоспроможності підприємств і конкретних значень цих характеристик за підприємствами можна визначити інтегральний показник конкурентоспроможності підприємств, провести їх ранжування та визначити їх «вузькі місця» для наступного аналізу і розробки заходів забезпечення конкурентоспроможності.

Відсутність на більшості підприємств комплексної стратегічної програми забезпечення конкурентоспроможності є однією з причин їх не конкурентоспроможності. Активізації інноваційної діяльності підприємств як однієї з основних складових конкурентоспроможності вимагає удосконалення інноваційної політики виробництва.

Наслідки даного економічного сповільнення в повній мірі проявляться через 2-3 квартали цього року. Найбільше постраждають малі відкриті економіки, у яких недостатньо запасу міцності для того, щоб пережити таку турбулентність світової економіки. Подібні країни зіткнуться із питанням дефіциту платіжного балансу внаслідок падіння попиту на продукцію своїх експортних галузей. Це неминуче призведе до падіння обсягу виробництва, зростання бюджетного дефіциту та потреби у капіталовкладеннях.

Дослідження впливу поширення пандемії на світову економіку показало, що переважна чисельність країн світу вступають у фазу рецесії. Негативні наслідки пандемії (коронавірусу) та їх вплив на національні економіки за попередніми оцінками були явно недооцінені і потребують подальших корегувань в сторону погіршення.